

рівень підготовки докторантів в Національній академії внутрішніх справ та засвідчили про спроможність здобувачів кафедри теорії держави та права на високому теоретичному та науково-методологічному рівні досліджувати складні різномірні проблеми державоуправління.

Підсумовуючі окреслені віхи розвитку кафедри у складі академії, варто наголосити, що сектор безпеки і оборони завжди був та залишається під прицілом фахових науковців. Новим викликом і загрозою, що виникали та виникають в умовах становлення демократичного українського громадянського суспільства і правової держави надається належна увага та робляться й надалі наукові розвідки щодо забезпечення їх запобігання.

Як автори цієї публікації, з великою шаную та вдячністю віддаємо належне нашим вчителям Копейчикову Володимирі Володимировичу та Римаренку Юрію Івановичу та низько вклоняємось перед ними.

Окремо дякуємо учням наших вчителів, керівництву Національної академії внутрішніх справ, які з честю далі несуть їх високе ім'я серед здобувачів вищої освіти та підтримують духовні традиції кафедри теорії держави та права.

***ПКУЛЯ Тетяна Олександрівна,**
доцент кафедри теорії та історії права ДВНЗ
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
кандидат юридичних наук, доцент*

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА ОСНОВА ДЕРЖАВИ

Однією з найбільших соціальних систем є держава, з точки зору організаційної побудови, виступає самостійною соціальною організацією, яка функціонує в соціумі, є складовою частиною суспільства і одночасно системоутворюючим елементом відносно самостійних підсистем.

Підсистемними утвореннями держави є різні ступені структурної організації держави, а саме: елементи економічної інфраструктури (грошова система, фінансова система, податкова система, митна система, банківська система тощо); політична система (система органів державної влади, виборча система, система оборони і національної безпеки, система законодавства, правова система тощо); організаційно-культурна (духовна) основа держави (система державної освіти та виховання, система науки і культури тощо); соціальна система (державні системи хорони здоров'я, соціального захисту тощо).

Усі зазначені соціальні системи (суспільні підсистеми) складають структурну організацію держави, матеріальним уособленням якої є механізм держави. Тобто, механізм держави є самостійною соціальною системою (підсистемою) суспільства, і як окрема підсистема взаємопов'язана з іншими складовими (підсистемами) соціума.

Структурними елементами механізму держави (його організаційною основою) є: організаційно-економічна, організаційно-політична, організаційно-культурна (духовна), організаційно-соціальна системи, які спрямовані на реалізацію завдань і функцій держави.

Такий підхід до розуміння механізму держави (системний підхід) є підставою для висновку, що категорія механізм держави у наш час набуває нової суті і змісту. Внаслідок чого потребує свого (самостійного) визначення для подолання термінологічного розмаїття й більш точного (відповідного) відображення сутності сучасного розуміння поняття "механізм держави". Найбільш повно відповідала б зазначеним вимогам, на нашу думку, категорія "державна система". Доцільність введення до наукової термінології нового поняття обумовлене тим, що: по-перше, у сучасній науковій літературі термін "механізм держави" набував подвійного змісту. З одного боку під категорією "механізм держави" розуміють: державні органи, державні установи і підприємства (відповідно до теорії В. В. Копейчикова) [1], з іншого – усю сукупність державно-правових явищ, включаючи державний апарат, державні установи і підприємства (такої точки зору, наприклад, дотримується авторський колектив підручника "Конституційне право України", під редакцією професора В. Ф. Погорілка) [2]; по-друге, термін "механізм держави", як система державних організацій (апарат держави, державні установи і підприємства), набув теоретичного обґрунтування та практичного поширення за радянських часів коли саме ці державні організації були уособленням держави, її матеріальною основою, за допомогою якої остання функціонувала й існувала [3].

Враховуючи вищезазначене, необхідно зробити висновок, що, по-перше, на сучасному етапі державотворення у науковій літературі утверджується і не викликає заперечень новий підхід до визначення поняття "механізм держави", а саме, як системи не тільки державних органів, державних установ і підприємств, а й інших інститутів держави, наприклад: бюджетна, грошова і банківська системи, державна власність, системи охорони здоров'я, соціального захисту, освіти, виховання, науки, культури тощо;

по-друге, у світовій науковій думці утвердився системний підхід до розгляду будь-яких процесів та явищ, відповідно до якого під механізмом держави доцільно розуміти соціальну систему, а саме державно-правову систему, як складову підсистему більшої соціальної системи - суспільства. Це дозволить розглянути державно-правові інститути, як взаємопов'язані соціальні системи, дослідити їх у перехідний дезорганізований період;

по-третє, державна система – це система державних інститутів, які складають її організаційну основу: організаційно-політичну, організаційно-економічну, організаційно-соціальну й організаційно-культурну (духовну), за допомогою якої держава створює і підтримує у "працездатному" стані організаційні та правові умови для розвитку і функціонування матеріальних, соціальних, духовних потреб громадянського суспільства [4].

Список використаних джерел

1. Копейчиков В. В. Механизм советского государства. - М.: Юрид. лит., 1968. – 215 с.
2. Конституційне право України : навчальний посібник / за ред. докт. юрид. наук, проф. В. Ф. Погорілка. – 2-ге дооп. вид. – К.: Наукова думка, 2000. – 732 с.
3. Пікуля Т. О. Механізм держави (ретроспективний огляд та сучасні наукові тенденції визначення) // *Науковий журнал «Право і суспільство»*. – 2010. – № 2. – С. 9-15.
4. Пікуля Т. О. Організаційна основа держави: поняття та зміст // The 4 th International scientific and practical conference “Priority directions of science development” (February 3-4, 2020) SPC “Sci-conf.com.ua”, Lviv, Ukraine. 2020. С. 644-647.

*ХАРЧЕНКО Наталія Петрівна,
старший викладач кафедри теорії держави та
права Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

СТРАТЕГІЧНІ АКТИ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ БЕЗПЕКОВИХ ПРОЦЕСІВ

Правова політика будь-якої держави детермінована різноманітними факторами: рівень економічного, політичного, інформаційного розвитку, а також правової культури населення, геополітичне розташування на світовій мапі, форма територіального устрою, державно-правового режиму та правління, наявність автентичних традицій та принципів правотворення, місце та роль у міжнародному співтоваристві, членство в різноманітних глобальних, регіональних чи локальних організаціях тощо. Крім внутрішніх факторів, особливу роль відіграють й зовнішні. Так, наразі становлення вітчизняної правової політики формується, ураховуючи гібридну війну між Україною та Російською Федерацією, що призвела до анексії АР Крим та появи ЛНР та ДНР на сході України.

Вагому роль в упорядкуванні суспільних відносин у сфері національної безпеки України, а також транснаціональної безпеки, стали відігравати специфічні правові акти. Однак, попри їх важливу роль слід визнати неузгодженість наукових поглядів щодо визначення правової природи, доктринальної дефініції, ознак, специфіки стратегічних актів як видів правового акту, а також їх диференціації. Наприклад, вченими застосовуються такі категорії як: «доктринальні акти», «стратегічні акти», «концептуальні акти», «програмні акти», «акти програмно-директивного характеру», «нетипові акти», «документи нетипової правової природи» тощо. Підтримуємо позицію науковців [1-4], які застосовують категорію «стратегічні правові акти». Незважаючи на різницю у назвах таких актів, їх головною характеристикою є «рухлива» та «динамічна» природа відповідно до появи чи трансформації потенційних або